

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 4 1 T 5 0 2 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GASTRONOMIJA IN TURIZEM S PODJETNIŠTVOM

Izpitna pola

Četrtek, 6. junij 2024 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, ravnilo ter numerično žepno računalno brez grafičnega zaslona in možnosti simbolnega računanja. Kandidat dobi konceptni list in ocenjevalni obrazec. Izpitni poli je priložena barvna priloga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani, na ocenjevalni obrazec in na konceptni list.

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov. Prvi del vsebuje 15 krajsih nalog, drugi del pa 8 strukturiranih nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50, od tega 20 v prvem delu in 30 v drugem delu. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko naredite na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 2 strani (17–18).

3/18

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. DEL

Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

1. Kateri izmed izračunanih kazalcev ekonomičnosti nam pove, da so v podjetju odhodki manjši od prihodkov?

- A Ekonomičnost je 1,8.
- B Ekonomičnost je 0,7.
- C Ekonomičnost je -2,5.
- D Ekonomičnost je 1.

(1 točka)

2. Za ustanovitev družbe z neomejeno odgovornostjo (d. n. o.)

- A znaša predpisan ustanovitveni kapital 7.500 EUR.
- B znaša ustanovitveni kapital 2.100 EUR.
- C znaša predpisan ustanovitveni kapital 25.000 EUR.
- D ustanovitveni kapital ni predpisan.

(1 točka)

3. V denarju izraženo porabo zelenjave v gostinskem obratu imenujemo

- A strošek.
- B izdatek.
- C potrošek.
- D odhodek.

(1 točka)

4. Po kateri formuli izračunamo stopnjo kapitalizacije v podjetju?

- A $\frac{\text{lastni viri sredstev} \cdot 100}{\text{tuji viri sredstev}}$
- B $\frac{\text{lastni viri sredstev} \cdot 100}{\text{vsi viri sredstev}}$
- C $\frac{\text{tuji viri sredstev} \cdot 100}{\text{vsi viri sredstev}}$
- D $\frac{\text{dobiček} \cdot 100}{\text{vložena sredstva}}$

(1 točka)

5. Dobri viri vitamina B12 so

- A kivi, črni ribez in paprika.
- B polnozrnati žitni izdelki, kvas in stročnice.
- C meso, ribe in jajčni rumenjak.
- D oljčno, sončnično in sojino olje.

(1 točka)

6. Za pripravo budla (gorenjske prate) potrebujemo
- A ajdovo moko, proseno kašo in skuto.
  - B jajca, oljčno olje in divja zelišča (šparglje, blušč, labodiko ...).
  - C belo moko, zmlete orehe in rozine.
  - D suh kruh, kuhanlo prekajeno meso in jajca.

(1 točka)

7. Za katerega od tipov temperamenta je značilno, da je počasen, neodziven, miren, hladnokrvni, pasiven?
- A Flegmatik.
  - B Melanholik.
  - C Sangvinik.
  - D Kolerik.

(1 točka)

8. Kaj uvrščamo med nesnovno kulturno dediščino?
- A Slap Šumik.
  - B Cerkev sv. Mihaela na Barju.
  - C Izdelovanje cvetnonedeljskih butar.
  - D Škocjanske jame.

(1 točka)

9. Katera trditev je pravilna?
- A V Julijskih Alpah imata povirje naši največji alpski reki Soča in Mura.
  - B Najvišji vrhovi v Karavankah so Stol, Triglav in Škrlatica.
  - C Za Bohinj so značilni enojni kozolci topolarji.
  - D Zelenci so naravni rezervat, ki obsega tudi izvir Save Dolinke.

(1 točka)

10. Poimenujte domače obrti, opisane v preglednici.

Izbirajte med naslednjimi vrstami domače obrti: pekarstvo, klekljanje, vezilstvo, medičarstvo, kvačkanje, mlinarstvo.

Opis domače obrti	Domača obrt
Pomembno središče te obrti je Idrija. To je bilo predvsem žensko delo. Pri delu se uporablja punkelj, sukanec, bucike ...	
Izdeluje poltrajno pecivo iz medenega testa v obliku ploščic ali figuric. Oblikovano je v lesenih ali pločevinastih modelih, lahko pa tudi prostoročno.	

(2 točki)

11. Pokrajinama v preglednici napišite črko pojma ali trditve, ki je značilna za posamezno pokrajino. Razvrstite vse črke.

- A Največja reka v pokrajini je Sava.
- B Najvišji vrh je Gora Oljka.
- C Rimska Celeia.
- D Začetnik turizma je Arnold Rikli.
- E Protokolarni objekt Brdo.

LJUBLJANSKA KOTLINA	CELJSKA KOTLINA

(2 točki)

12. V preglednici so našteta gastronomski območja. V vsaki vrstici obkrožite gastronomsko območje, s katerega izhaja jed, napisana v prvem stolpcu preglednice.

matevž	Koroška	Dolenjska	Štajerska
vrtanek	Prekmurje	Ljubljana z okolico	Gorenjska
fritaja	Gorenjska	Prekmurje	Primorska
leteči žganci	Dolenjska	Ljubljana z okolico	Bela krajina

(2 točki)

13. Sredstva podjetja delimo na stalna in gibljiva. V ustrezнем stolpcu v preglednici z X označite, kateri skupini pripadajo sredstva podjetja, našteta v prvem stolpcu.

SREDSTVA	STALNA SREDSTVA	GIBLJIVA SREDSTVA
konji za jahanje		
zaloge pijač		
računalniki		
vinograd		

(2 točki)

14. Prodajna pogodba vsebuje bistvene/obvezne in nebistvene/neobvezne sestavine. Na črto ob naštetih sestavinah prodajne pogodbe na levi strani napišite številko, ki pravilno opisuje sestavino.

vrsta blaga

plačilni pogoji

cena blaga   1   bistvena sestavina

dobavni pogoji   2   nebistvena sestavina

embalaža

količina blaga

(2 točki)

15. Na kateri dve skupini delimo oblike obnašanja?

(1 točka)

2. DEL

- V gostinskem obratu so v določenem obdobju prodali 5000 polpenzionov po prodajni ceni 60 EUR. V istem obdobju in ob istem obsegu poslovanja so zabeležili naslednje stalne/FC in spremenljive stroške/VC:

stroški najemnin	40.000 EUR
stroški porabe živil in pijač	79.000 EUR
stroški porabe električne energije in vode	1.000 EUR
stroški amortizacije	22.000 EUR
stroški plač zaposlenih za nedoločen čas	120.000 EUR
stroški komunalnih priključkov	200 EUR

- Izračunajte vrednost celotnih stalnih stroškov/FC v gostinskem obratu.

Izračun:

Rezultat:

(1 točka)

- Izračunajte lastno ceno polpenziona v gostinskem obratu. Rezultat zaokrožite na celo število.

Izračun:

Rezultat:

(1 točka)

- Izračunajte, koliko polpenzionov morajo prodati v gostinskem obratu, da bodo dosegli dobiček v vrednosti 50.000 EUR. Rezultat zaokrožite na celo število.

Izračun:

Rezultat:

(2 točki)

- 1.4. Izmed zabeleženih stroškov v tem gostinskem obratu našteje tiste, ki ob večanju obsega prodaje polpenzionov vplivajo na zniževanje lastne cene polpenziona.

(2 točki)

- 1.5. Izmed zabeleženih stroškov v gostinskem obratu našteje tiste stroške, ki se bodo v celoti spremenili, če se bo obseg prodaje polpenzionov v prihodnjem obdobju ob preostalih nespremenjenih pogojih poslovanja povečal ali zmanjšal.

(1 točka)

- 1.6. Če bi se odločili gostinski obrat začasno zapreti, bodo celotni stroški gostinskega obrata v tem obdobju (obkrožite pravilno navedbo)
enaki / večji od / manjši od vrednosti stalnih stroškov.

(1 točka)

2. Turistična agencija v Kranju bo prihodnje leto kupila rabljen avtobus, ki ga bo uporabljala za prevoz turistov 7 let. Nabavna vrednost avtobusa je 40.000 EUR.
- 2.1. Za avtobus izdelajte načrt enakomernega časovnega amortiziranja za prva 4 leta uporabe, tako da izračunate in v preglednico vpšete manjkajoče podatke. Izračune zaokrožite na celo število.

Leto	Nabavna vrednost v EUR	Amortizacijska stopnja	Letna amortizacija v EUR	Sedanja vrednost v EUR	Odpisana vrednost v EUR
1	40.000				
2	40.000				
3	40.000				
4	40.000				

(4 točke)

- 2.2. Na podlagi podatkov v preglednici navedite vrednost letnega stroška avtobusa, ki ga bodo upoštevali pri sestavi izkaza poslovnega izida v posameznem letu.

(1 točka)

- 2.3. Turistična agencija bi avtobus lahko tudi najela. Pojasnite, ali bi najem avtobusa vplival na višino stroškov amortizacije turistične agencije v posameznem letu.

(1 točka)

3. Oglejte si shemo piramide zdrave prehrane in rešite nalogi.

- 3.1. V katerem delu prehranske piramide so živila, ki so najboljši vir vitamina C? Prepišite ustrezno številko s sheme.

(1 točka)

- 3.2. Katera hranična snov prevladuje v živilih, ki so na prehranski piramidi označena s številko 2?

(1 točka)

4. Srednješolka Frida na dan potrebuje povprečno 9620 kJ. S tremi obroki je v torek dobila 2690 kJ energije z maščobami in 1154 kJ energije z beljakovinami.

- 4.1. Koliko gramov ogljikovih hidratov je ta dan zaužila Frida? Rezultat zaokrožite na eno decimalko.

Zaužila je _____ g ogljikovih hidratov.

(1 točka)

- 4.2. Izračunajte, kolikšen odstotek energije v torkovem jedilniku sestavljajo maščobe, in pojasnite, ali je količina maščob v jedilniku v skladu s priporočili o zdravi prehrani.

(1 točka)

5. Rdečkasto vino z zaščito PTP ima dolgo in izjemno bogato tradicijo. O njem je konec 17. stoletja pisal že slovenski baron in polihistor Janez Vajkard Valvasor. Skozi stoletja so različni vinarji izoblikovali svojevrsten značaj vina. Vino je svetlo rdečkaste barve, s svežimi sadnimi aromami, okus je nežen in svež. Z luhkoto ga spajamo s številnimi vrstami jedi. Vino vsebuje več kisline in ima nizko stopnjo alkohola (od 8,5 do 10 %). Ugodno vpliva na prebavo in pospešuje tek.

(Prirejeno po: <https://www.slovenia.info/sl/zgodbe>. Pridobljeno: 27. 12. 2021.)

- 5.1. Poimenujte opisano vino in na zemljevidu s puščico označite območje pridelave.

Ime vina: _____

(Vir: www.martamojca.wordpress.com/2008/06/07/zgodovina-vinarstva-pri-nas/. Pridobljeno: 10. 9. 2020.)

(1 točka)

- 5.2. Med naštetimi vinskimi sortami izpišite štiri, ki so obvezna sestavina opisanega vina.

žametna črnina (žametovka), šipon, rebula, modra frankinja, zelen, malvazija, kraljevina, merlot, cabernet sauvignon, refošk, laški rizling

---

(1 točka)

6. Slike 1 in 2 v barvni prilogi prikazujeta dve kulturni znamenitosti, ki sta imeli pomembno vlogo v zgodovini Slovenije.

- 6.1. Poimenujte kulturni znamenitosti na slikah 1 in 2 v barvni prilogi.

Slika 1: _____

Slika 2: _____

(1 točka)

- 6.2. Kulturni znamenitosti na sliki 1 in sliki 2 v barvni prilogi sta v različnih pokrajinah. Med naštetimi pokrajinami izpišite pokrajino, v kateri je kulturna znamenitost.

Dežela	Cerkljansko hribovje	Šaleška dolina	Posavsko hribovje
	Koprsko gričevje	Kras	Kočevsko hribovje

Kulturna znamenitost na sliki 1: _____

Kulturna znamenitost na sliki 2: _____

(1 točka)

- 6.3. Leta 2015 je kulturna znamenitost na sliki 2 prejela posebno priznanje, s katerim se uvršča med območja s pomembnim delom skupne evropske zgodovine in kulture.

Kako imenujemo to priznanje?

_____ (1 točka)

- 6.4. Kateri dve slovenski kulturni znamenitosti, ki sodita v materialno kulturno dediščino, sta poleg zgoraj navedene znamenitosti prejeli isto priznanje?

_____

_____

(1 točka)

7. Reka Krka je najpomembnejša reka na Dolenjskem, zato so se ob njej razvili kraji z bogato kulturno in zgodovinsko dediščino.

- 7.1. Poimenujte mesto ob reki Krki, ki je opisano v besedilu in prikazano na sliki 3 v barvni prilogi.

Edino in najmanjše mestece na rečnem otoku v Sloveniji na reki Krki je imenovano tudi »dolenjske Benetke«. Le malo mestec na tako majhni površini premore toliko kulturne dediščine.

(1 točka)

- 7.2. Pred cistercijanskim samostanom v bližini mesta na sliki 3 v barvni prilogi si obiskovalci lahko ogledajo formo vivo. Pojasnite, kaj je forma viva.

(1 točka)

- 7.3. Navedite še dva primera forme vive v Sloveniji.

(1 točka)

8. V hotelu Kresnica na Pohorju so zaskrbljeni zaradi slabega poslovnega izida, ki je rezultat zimske sezone brez snežne odeje in visokih temperatur. Direktor je oblikoval krizni tim, v katerem so 3 vodstveni delavci (vodja recepcije, menedžer za hrano in pijačo, t. i. F&B menedžer in vodja oddelka za marketing) ter 10 zaposlenih. Direktor je tim seznanil z rezultati, vendar ni dal konkretnih nalog. Člani tima so se sestajali vsak dan po končanem delovnem času. Vsakodnevni sestanki so trajali dve uri. Ker niso našli skupnih rešitev, so po treh tednih predlagali razpustitev tima.

- 8.1. Navedite dva vzroka za neuspešno delo tima.

(1 točka)

- 8.2. Predlagajte dve izboljšavi v timskem delu.

(1 točka)

- 8.3. Navedite dve prednosti timskega dela.

(1 točka)

Prazna stran

Barvna priloga (k Izpitni poli – Gastronomija in turizem s podjetništvom)

Slika 1

(Vir: https://www...muzej.si/media/objave/lokacije/.../_1200/08.jpg. Pridobljeno: 5. 1. 2022.)

Slika 2

(Vir: <https://www...si/wp-content/uploads/2018/07/...-2.jpg>. Pridobljeno: 5. 1. 2022.)

Slika 3

(Vir: <https://www.eposavje.com/ostale-novice/kje-bo-potekala-kolesarska-povezava-...> Pridobljeno: 4. 1. 2022.)